

02.11.2023

Група 33

Урок № 16

Тема уроку: «Пасивні конструкції»

Мета уроку: повторити особливості синтаксичних конструкцій з формами на -но, -то, пасивних конструкцій з дієсловами на -ся; учити застосовувати теоретичні знання на практиці; розвивати пізнавальний інтерес; розширювати світогляд здобувачів освіти.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 25 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. Перегляньте відео на **YouTube:**

https://www.youtube.com/watch?v=DovwtRffOM0&ab_channel

3. **Законспекуйте матеріал до уроку з підручника § 25 (ОСНОВНЕ):**

Безособова дієслівна форма на **-но, -то**

Безособова форма на **-но, -то** твориться від пасивних дієприкметників за допомогою суфікса **-о**: *записаний* — *записано*, *налагоджений* — *налагоджено*, *накритий* — *накрито*. Ця форма повністю зберігає правопис дієприкметників, від яких вона утворена: *зачинений* — *зачинено*, *в'їжджений* — *в'їжджено*.

Безособову форму на **-но, -то** вживаємо тоді, коли хочемо наголосити на виконаній чи виконуваній дії. Ця форма має два минулі і майбутній часи: *було зроблено, зроблено, буде зроблено*.

Безособова форма на **-но, -то** вживається звичайно в значенні “хтось щось зробив”. Рідше ця форма вживається стосовно до явищ природи.

У діловому мовленні вживаються незмінні дієслівні форми на **-но, -то** замість пасивних дієприкметників, коли є потреба наголосити на дії, а не на ознаці: *виконано, запропоновано, реорганізовано, досягнуто, набуто*.

Особливості вживання пасивних конструкцій із дієсловами на -ся та форм на -но, -то

НЕ вживаємо	Уживаємо
Конструкції з дієсловами на -ся	

<p>1. У пасивних конструкціях, у яких назва особи, що виконує дію, має форму орудного відмінка, а назва предмета, на який ця дія спрямована, — називного:</p> <p><i>Цей репортаж готується журналістами</i> – НЕПРАВИЛЬНО.</p>	<p>1. Для зворотної чи взаємної дії:</p> <p>Я вмиваюся (= умиваю себе). Вона вдягається (= одягає себе). Ми листуємося (= надсилаємо листи одне одному). Учні сваряться (= одне з одним).</p>
<p>2. У підрядних частинах речення, де підметом є займенники що, який: <i>Треба враховувати час, що витрачається на ремонт. Ці правила стосуються всіх товарів, які ввозяться в Україну.</i> – НЕПРАВИЛЬНО.</p>	<p>2. Для природних явищ чи станів істоти:</p> <p>Небо затяглося хмарами (=природне явище). Очі налилися кров'ю (=стан істоти).</p>
<p>3. Слово «являтися» як частину складеного іменного присудка. Він являється учнем. – НЕПРАВИЛЬНО.</p> <p>Правильно: Він – учень. Він є учнем.</p>	<p>3. Слова «являтися» у значенні «з'явитися»:</p> <p><i>«Чого являєшся мені у сні?»</i> (I. Франко).</p>
<p>4. Слово «вибачаюся» як етикетну форму. Правильно: вибачте, даруйте мені, перепрошую.</p>	
<p>Конструкції на -но, -то</p>	
<p>1. Якщо немає (і не може бути) виконавця дії: Небо захмарено (немає того, хто «захмарив»небо). Гори вкрито лісом (немає того, хто вкривгори лісом).</p>	<p>1. Якщо є потреба наголосити на процесі, результаті дії (порівняйте: <i>іграшку знайдено/ іграшка знайдена</i>)</p>
<p>2. У реченнях із діячем у формі іменника чи займенника в орудному відмінку. <i>Закон ухвалено Верховною Радою.</i> – НЕПРАВИЛЬНО.</p>	

Тренувальні вправи.

1. Запишіть правильно речення з формами на -но, -то. Поясніть неправомірність уживання із цими формами орудного відмінка зі значенням виконавця дії.

1. Кращі статті надруковано нами у журналі «Дивослово». 2. Приватними підприємцями відкрито нові інтернет-магазини. 3. Вченими досліджено місця залягання корисних копалин на території України. 4. Будівельниками відреставровано метрополітен. 5. Дослідниками добуто проби води з морського дна. 6. Випускниками здобуто нові знання з ораторського мистецтва. 7. Нами розроблено нові родовища нафти і газу у Прикарпатті. 8. На основі проаналізованого матеріалу нами було визначено вживання складних речень у текстах художнього стилю.

2. Визначте, у яких реченнях допущено помилку. Відредагуйте й запишіть їх.

1. Необхідно заздалегідь думати про майбутнє, особливо коли обирається навчальний заклад. 2. Готуйтеся до кожного уроку. 3. Від плодів дерева гнуться. 4. Завдання виконується абітурієнтами. 5. Професором наводяться приклади. 6. Текст не сприймається старшокласниками. 7. Я вибачаюся за грубість. 8. Філософом розглянуто моральні засади суспільства. 9. Науковцями іменник визначено як частину мови, що означає дію або стан. 10. Нами самостійно обрано тему дослідження. 11. Це пов'язано з рівнем виховання кожної людини. 12. Текст вистави вивчено учнями нашого класу.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net .

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.